

Teatterin magiaa ja muita taikatemppuja

Teksti: Maaretta Riionheimo

Näkymätön taikasauva heilahtaa korkealle ilmaan ja pyörähtää itsensä ympäri. "Abrakadabra ananasakäämä hokkuspokkus filiokkus, taion teidät huojuviksi puiksi rajumyrskyn armoille." Samassa huone täyttyy myrskyn repimistä puista, jotka ovat irrota kokonaan juuriltaan. Mutta eipä aikaakaan, kun taikasauva vaihtaa jälleen omistajaa, seuraavan taikurin ehtiessä väliin ja taikoessa myrskypuista kutisevia kulkukoiria, että simsalabim vain. Ja niin puut sulavat lattialle ja muuttuvat itseään raapi-vaksi suureksi koiralaumaksi, takakoipien vispatessa kir-pusirkusta jo kauemmas korvan takaa. Harjoitus etenee yksi taika ja tilanne kerrallaan ja loppuu vasta, kun kaikki 12 taikuria ovat päästäneet loitsunsa valloilleen, taikojen tehotessa toisiin paremmin kuin toisiin.

Seuraavaksi huoneen täyttää pehmeiden äänilahjojen kummallinen kulkue, kädestä käteen piirin poikki osallistujalta toiselle siirtyen. Lahjat ilmestyvät kuin tyhjästä, kiertävät aikansa piirissä, ohjaajan syviin taskuihin lopulta kadoten. Äänien soidessa tilassa ja vaihtaessa kiivaan omistajaa, ne muodostavat ison polyfonisen äänimaise-man, pieniä kohtaamisen alkuja ja uudenlaista vuoro-vaikutusta samalla synnyttäen. Tunnelma on kepeän kujeileva. Se tarjoaa väylän luovaan heittäytymiseen, tempaisten ohimennen jo lisää porukkaa mukaansa. Kun viimeinenkin äänilahja sitten katoaa, jää jäljelle enää ki-helmöivä hiljaisuus ja läsnäolon vahva lataus. Ryhmä on hereillä ja auki, seuraavaa kuvitteellista maailmaa ehkä jo odottaen.

Ja ennen kuin tilanne ehtii karkaamaan itseltään pois, hiipii uusi harjoitus sisään kuin varkain, unenomaisen pianomelodian leikatessa pian tilaa lattialle lennähtäneestä pienestä kaiuttimesta. Ohjeena on tanssittaa käsiä musiikin tahdissa, yksin, mutta yhdessä. Kuvitella olevansa meren sinessä leijaileva suuri meduusa, omia verkkaisia kuvioita veteen piirrellen, muiden liikkeisiin hiljalleen mukautuen, jotain uutta yhdessä synnyttäen. Kädet tanssivat musiikin viemänä kohta jo kaukana huoneen ulkopuolella, tanssin kuljettaessa osan porukasta syvälle meren uumeniin, toisten jäädessä pitämään vielä vahtia rannalle.

Jenni Bergius ja Maaretta Riionheimo
kuva: Mika Haaranen

Käynnissä on KOM-teatterin yleisötyön teatterityöpaja, jota teatteripedagogi- ja yhteisötaiteilijaduo Maaretta Riionheimo ja Jenni Bergius yhdessä vetävät. Työpaja on räätälöity Helsingin Muistiyhdistyksen päivätoimintaryhmille kerran viikossa tapahtuvaksi toiminnaksi, neljän viikon jaksoissa. Toiminta on osa Helsingin kaupungin rahoittamaa KOM-teatterin Taiteilijat talossa -hanketta (2024-2026), jonka tarkoituksena on tukea iäkkäiden ihmisten kulttuuritoimintaa Helsingin alueella. Taitelijat talossa -hanke pyrkii vahvistamaan taidelähtöistä toimintaa ja taiteen saavutettavuutta erilaiset ihmiset ja heidän elämäntilanteensa huomioiden, uusia toimintatapoja, tapahtumapaikkoja ja reittejä ihmisten luo kehittäen.

Tavoitteena on tarjota taiteen kokemuksellista rikkautta tasapuolisesti kaikkien ikääntyneiden kesken, mutta erityisesti herkemässä asemassa olevien ihmisten luokse etsiytymällä. Hankkeen muita yhteistyökumppaneita Muistiyhdistyksen lisäksi ovat Ikäinstituutti, Heka, Pääkaupunkiseudun omaishoitajat ry, Omakotisäätiö ja Vanhustyön keskusliitto.

Muistiyhdistys ry:n kanssa tehtävä yhteistyö kiinnittyy pitkälti juuri päivätoimintaryhmille suunnatun työpajatoiminnan kehittämiseen, jossa pyritään löytämään uusia osallistumisen ja vuorovaikutuksen keinoja sekä tuottamaan mielekästä ja aktivoivaa yhteistä tekemistä. Työpajojen lähtökohtana on teatteri-, ääni- ja liikkeilmaisun eri menetelmät, joiden tarkoituksena on tavoittaa osallistujat monipuolisesti tunnin mittaisen työpajatyöskentelyn aikana. Pajat on rakennettu siten, että mahdollisimman moni pystyisi osallistumaan harjoitteen tai olemaan ainakin aktiivisesti paikalla, joka sekin on osallistumisen eräs muoto. Työpajoissa edetään tuntosarvet pystyssä mitään pakottamatta tai suurempia puristamatta, harjoitteiden soveltamisen ja suunnitelmien vaihtumisen kuuluessa osaksi tunteja. Työpajojen vetäminen on pitkälti oikeanlaisten puitteiden ja mukaansa tempaavan, positiivisen ilmapiirin luomista, taiteen astuessa sitten salaa sisään ja ihmisten vaikutuessa toisistaan.

Taidelähtöisessä työskentelyssä kysymys on viime kädessä rohkeudesta heittäytyä luovaan hullutteluun, tehdä pieni uskonhyppy muiden varaan ja huomata, ettei mitään pahaa ehkä tapahdukaan. Taiteen kieli puhuu laajaa ja venytettyä ilmaisuaan. Se sallii vapauden toimia

ja olla mitä vaan, sillä vaihtoehtoja, tulkintoja ja tapoja tehdä on yhtä monta kuin tekijöitäkin. KOM-teatterin työpajoissa halutaan vahvistaa yksilöitä ja yhteisöjä yhdessä tekemisen, positiivisen ilmapiirin ja onnistumisten kautta, joka kysyy toisinaan myös humpsahdusta hupsut-telun puolelle. Sillä se mikä työpajoja toisiinsa kytkee ja punaisena lankana vierellä kulkee, on tunteja seuraava loputon nauru, joka kertoo jo jotakin humpsahduksista ja uskonhyppyistä.

Työpajojen lisäksi Taiteilijat talossa -hanke on esittänyt liikkuvan kulttuuripalvelumallinsa kautta Muistiyhdistyksen tiloissa kolme esitystä, jotka ovat Eeva-Liisa Mannerin runojen pohjalta koottu Ajankehrä-runoesitys, kahdeksasta laulusta koostuva Koteloidut sanat -lauluesitys sekä ikäihmisten omiin luontokokemuksiin pohjautuva Kukka outo -tanssiesitys.

Huoneessa on hiljaista. Ihmiset istuvat piirissä katseet vakavina kohti toisiaan. Tunnelma on käsinkosketeltavan keskittynyt, läsnäolon tiivistyessä tiheäksi tunnelmaksi ihmisten väliin. Kyynärvarret ovat kohottautuneet ilmaan, kämmenet asettuneet liki toisiaan, vain pienen raon väliinsä jättäen. Kaikki odottavat yhteistä impulssia, joka tulee kun on tullakseen, ilman, että kukaan sitä tietoisesti aloittaa tai että kukaan seuraisi vain mukana. Ja sitten se tulee PAM! Huone kajahtaa hienoisella takapotkulla, mutta melko puhtaasti kuitenkin. Kädet osuvat vasten toisiaan ja yhteinen hetki on maagisesti löytynyt, sen tavoittaessa jokaisen tilassa olijan. Uskomatonta, että kaikki olivat lopulta samaa aikaa, samassa hetkessä mukana. Sen on oltava täyttä magiaa, muuta vaihtoehtoa ei ole. Ja lopulta jännitys sulaa jälleen nauruksi, niin kuin kuvitella saattaa.

Tunnelmia työikäisten ryhmän teatterityöpajasta.